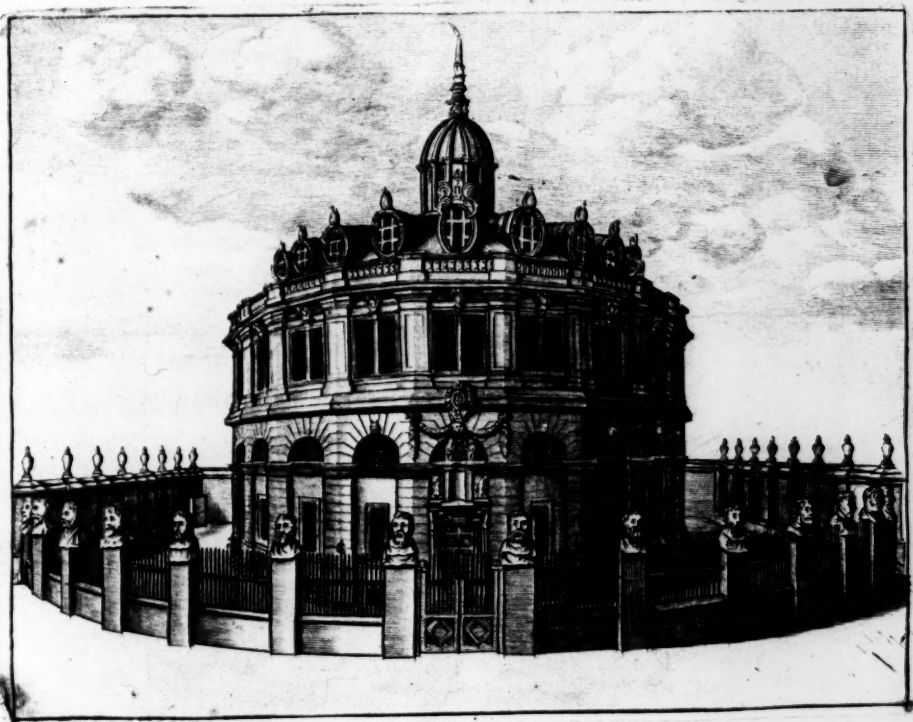

V 5

COOPERUS HJII
 LATINE REDDITUM.
 A D
 NOBILISSIMUM D^{nm}
 GULIELMUM D^{nm} CAVENDISH,
 Honoratissimi Domini
 GULIELMI
 COMITIS DEVONIAE
 Filium Unicum.

OXONII,
 E THEATRO SHELDONIANO. c1676.

Anthony à Wood Oxon, given to me by Moses Pengelly
 Bac. Div. & Fellow of Brasenose Coll. who translated
 this poem from Engl. into Latin, June 15. 1676.
 Chapl. to ye Earl of Devon

S. v. Almu.
 75.
 lat.

COOPER'S PATENT
MACHINE REEDING

NO. 1000
CUTTING MACHINE

GULLY

COMMITTEE REPORT

OXFORD
PUBLISHED BY THE UNIVERSITY PRESS

(Printed by the University Press)

COOPER'S HILL
LATINE REDDITUM.

A D

NOBILISSIMUM DOMINUM,

GULIELMUM

D^{NUM}. CAVENDISH, &c.

S*I fuerint Vates , Parnassi nulla bicollis
Somnia qui norint , Heliconis pocula nulla ;
Quid loca crediderim quicquam tribuisse Poetis ?
Parnassum faciunt , faciunt Helicon Poetæ.
Qua residet Rex cunque sita est ibi Regia ; & omnis
Qua Musæ posuere domos , Parnassus haberi
Vult locus ; & si quid valeant mea carmina , Tu Te
Parnassum præstas , & das in carmina vires.*

A

Neu

Neu mirere, tuo si fretus vertice campos
 Tollar in aerios, & nullo tramite notos;
 Mens ubi discurrit sine fine, oculoque vel ipso
 Liberior, primo spatium qui corripit ictu,
 Atque locum dicto citius se sistit ad istum,
 Quem sancta atque ingens, & cælo proxima moles
 Consecrat; incertum visu terræne sit Illa,
 An pars ætherei cæli, juxtaque videtur
 Mons sursum tendens, ac nubes lapsa deorsum.
 Paulo sacra Domus, cujus fastigia cantu
 Nupera Musa petit, faciliq; supervolat ala.
 Quin stabis, ferrum quamvis extrema minetur,
 Tempusque; ignisque, zelusque nocentior illis;

Carolus I. Optimus & Regum dum Te donaverit ævo,

Edm. Optimus & vatum longo sacrauerit ævo.

Waller
Armig.

Surgentem late circum se despicit urbem,

Ceu nebulam, sensim quæ nititur ad juga montis.

Urbem, cujus opes & pompa, negotia, turba

Nubes

*Nubes apparent procul aspicientibus atra,
 (Idque quod apparent tibi sunt, si rite putas rem.)
 Per quam festinant huc illuc ordine nullo
 Cæci mortales, hic perdere, & ille perire.
 Hic luxu trudentur opes, opibusque vicissim
 Luxus, uti pax est materque & filia belli;
 Qualiter in pelago fluvius se perdit, & arctos
 Per ductus remeat rursus perdendus in illo.
 O laris angusti requies, O munera nondum
 Nota satis, secunda & nescia fallere vita!*

*Proxima (Martis amor, Venerisq; haud infima cura)
 Perpulchre munita meos Winsora gradatim
 Ima e valle tumens oculos incurrit, in altum
 Tam modice surgens, tam lente, nullus ut horror,
 Nulla jugi præceps feritas oculosve pedesve
 Arceat; in clivos faciles ascendit, & idem
 Delectatque oculum locus, & castigat eundem.
 Talem se placido Dominus Tuus ore ferebat;*

Talis in Augusta sedit Clementia fronte.
Is tuus est fastus dignata pondere tanto ;
Sic caput attollis sola sub mole superba ,
Qua vix majorem fert Atlas , maximus Atlas
Cælumque æthereosque humero qui sustinet orbes.
Ut primum Natura parens hac prole tumebat ,
Hunc illam bene gnara operis formabat in usum ;
Et tacite , sæclis olim volventibus , inquit ,
Has auras feriat centeno vertice Castrum.
Dixerat , & quisquam non captus mente oculisque
Abnuat , aut Divæ jussis parere recuset ?
Tale decus capitis gestat turrata Cybele ,
Cælica cum proles maternum Numen adorat :
Nomina non majora tamen , nec plura , tot inter
Heroes , tot Semideos , Superosque frequentes ,
Atria quam possunt Winsoræ ostendere , monstrant
Divorum Fasti , aut Famæ monumenta recondunt.
Neu repetam cui natales Arx debeat ista ,
Nominis

Nominis Angliaci Decus & Tutela ; Tibine
 Albanax , an Brute Tibi ; an fundamina Cæsar
 Jecerit , Arthurusne Brito , Cimberne Canutus.
 Nec minor est prisco de Te lis tempore mota ,
 Quam cum Mæonides septem committeret urbes :
 Huic ortu similis Tu par & honore fuisses ,
 Huic si qualis erat talis mihi Musa fuisset.
 Utcunque eximius (quisquis fuit Ille Virorum)
 Est Locus , eximioque accessit digna loco Mens.
 Singula quid referam Regum cunabula , Regum
 Sponsales thalamos , Regum veneranda sepulchra ?
 Sed tacuisse nefas Te Magne Edoarde , Tuumque
 Te Patre majorem Gnatum , qui Lilia carpsit
 Viâtricis dextra , atque Tibi gestanda ferebat ;
 Bellonamque Tuæ Sociam famæque torique ,
¹Uno quæ capto peperit Tibi Rege triumphos ,
 Atque Illum peperit , cui captus paruit Alter.
 Tum demum Titulos condebas Auctor Equestres ,

Edv. 3.

Princip.
 Cognom.
 Nigrum.

Philippam.
 Reginam.

¹ Joannes
 Gallorum.

² Davide
 Scotorum.

Sive

Sive Amor elatum, Tibi seu Victoria pectus
Accendit, certe causa hæc sat honesta, sat illa est;
Nec dispar captis aluit successus Honores,
Utpote quos Reges longe lateque potentes
Affectent, studio sacra post Diademata summo.
Quod si Fata Tibi tantum præscire dedissent
Venturas, quantum rebus præsentibus uti;
Si nosces fore, captivis ubi Regibus istis
Orti miserent thalamos Neptisque Neposque,
Qui, quicquid tenuit Tua vasta potentia, quicquid
Vastior ultra animus voluit tenuisse, tenerent;
(Queis melior Fortuna dedit quodcunq; vel unquam
Victrix causa solet sperare, aut victa timere;)
Si quod manaret proprio de vulnere sanguis
Nosces, quo maduere diu confinia Regna,
Nec Tua sic, nec Avi sævisset nobilis ira,
Nec consanguinea repuissent cade nepotes.
Cum Tibi Patronum fortem, sanctumque legebas,
Armaque

Car. Jac.
 G. F. Mi-
 ria Hen.
 Mag. F.

Divum
 Georg.
 Cappad.

Armaque Cyaneo cingebas Regia Balteo ;
 His præmonstrabas Insignibus Arma, Virumque
 Qui patriis Regnis adjecit Cærule ponti,
 Fecitque Imperii partem, quæ Terminus ante
 Talis erat, qui sine carens sua brachia pandit
 Qua patet orbis, & isto gaudet limite claudi;
 Nempe Virum pietas quem vera, & bellica virtus
 Concelebrant, citra fragiles pictasque tabellas.

Mirari hæc juvat usq; atq; hic juvat usq; morari,
 Ni traherent alio fixam vaga lumina mentem,
 Vicinum ad collem, cujus venerabile culmen
 Ornarant quondam longævi testæ Sacelli;
 Jussa reformari donec vicinior Ædes
 (Cognita verticibus rasis, & cælibe vita)
 Corrueret, passim grassanti clade; sed absit,
 Absit ut excidio Templorum Ecclesia surgat!
 Musa mihi causas memora, quo crimine læsus,
 Quidve dolens tantas Henricus volverit iras.

Nun-

Nunquid erat *luxus* Fratrum, atque *insana libido*?
 Ergone tam *castus* fuit *Ille*, piusque probusque?
 Hæcne illis, hæc *Ille* opprobria, quæ *Sibi* dici
 Conscit posse magis? Satis est pro crimine *Census*,
 Solus apud *Regem* pro crimine *Census* egenum,
 Cui steterat reparare exhausti *Commoda Fisci*
 Fraude pia, & *luxu* damnato pascere *luxum*.
 Ipse autem *sceleris* summo molimine gestit
 Sanctus censerî, laudemque a crimine captat.
 Nec *sceleri* licet armato fiducia tanta est,
 Quin recti speciem, & fictum sibi poscat honestum.
 Cujus mens (ita fit) jamdudum obsurduit, auris
 Impatiens famæ est, tituloque laborat in uno.
 Scilicet ædificat simul, & *Sacra* diruit *Idem*;
 Quam *Regum Stylus* est *Regum* sed acutior *Ensis*.
 Quæque piis dederat proavis, sic damna refarcit,
 Eversorque Operum prodit *Fidei* Defensor.
 Tunc illas habuit cellas ignobilis ori

Vana

Vana Superstitio, & mendax pietatis imago,
 Trabs & pondus iners: sed nostra, Ciconia facta,
 Relligio contra nimis est animosa voraxque.
 Nullane Zonarum est medias quæ temperat auras?
 Omnia quin frigus, vel sævior ignis aduret?
 Hæccine visa salus membris torpentibus una est,
 Conjicere adversam in Febrim? Ratione medendi
 Nulla est, ni Somnum excipiat manifesta phrenesis?
 Usque adeone nihil scire est, nisi eo usque sciamus,
 Dum magis optandum fuerit nescire, manuque
 Per noctem palpare vias, quam luce diurna
 Fidere Ductori falso, & per devia ferri?
 Quis vero hæc cernens dubitet quin exterus hostis
 Terram omnem ferro fuerit populatus, & igni?
 At postquam audierit, quod tantis stragibus Auctor
 Nec durus Scythæ sit, gelida nec Gotthus ab Arcto,
 Sed Rex Indigena, & Christi de nomine dictus;
 Cum nihil intersit, sed solo nomine distent

*Optima nostra, atque Illorum turpissima facta;
Talia cum fuerint pietatis vulnera, quid jam
Sacrilega. restare manu inviolabile credat?*

*Hinc variis animi turbatus motibus (ira
Propter quæ tulimus, propterque ferenda timore)
Ex alto demitto oculum, qua Thamesis imas
Convalles fecat, & lascivis gressibus errat,
Thamesis Oceano patri charissima proles;
Cujus in amplexus gestit properare, marinum
Et liquida in Fiscum sua vectigalia pendit,
Ut fluit in vitam mortalis vita perennem.
Quod si non aureas sub gurgite volvat arenas,
Nec vomat electrum sicut Tagus Eridanusque;
Ecce tibi genuina, magisque innoxia dona,
Quæ, misso fundo, ripa spectabis utraque,
Quam super extendit se, atque almis incubat alis,
Infundens gremio venturi veris honores;
Quos mora non perdit nimis importuna,*

Op-

Opprimit ut partam quandoque improvida mater :
 Impete nec fluctu , tanquam Rex prodigus , aufert
 Quas donarat , opes ; viridis nec munera prati
 Corruit , aut fata lata , hominumque boumque labores.
 Sed bonus it felixque , & jugi fonte ; Deoque
 Adsimilis gaudente animo sua dona revolvit.
 Nec sat habet vicina sibi sic rura beare ,
 Sed vento & pelago communior omnia visit ;
 Et non ingrata ditissima sænora ripæ
 Ostentat , largusque oras dispergit in omnes ,
 Divitiasque refert gemino sub Sole jacentes
 Velivolo curru , & nostram facit Indiam utramque.
 Querit opes ubi sunt , ubi desunt Ipse ministrat ;
 Urbibus & sylvas , & sylvis conferit urbes.
 Usque adeo nulla est Regio non cognita Nobis ,
 Illius in gremio cum totus veneat Orbis.
 O si sic fluere , & grandi decurrere possem
 Par Argumento , ad fundum pellucidus imum ,

*Lentus, at haud segnis, validus sine vortice, plenus
Alveo, sed propria contentus margine ripæ!*

*Explicat hic rerum varias Natura figuras,
Incertum studio Nobisne Sibine placendi.*

*(Nec minor Artifici, quam Spectatoribus ipsis
Esse solet, quanquam causis diversa, voluptas;
Ut spectat natos amor unus, & alter amicos.)*

*Haud Illam latuit, quod quæ rebusque sonisque
Convenit, Harmoniam pariat Discordia mater.*

*Talis erat quæ primâ dabat Discordia pacem,
Formatque, & mundo pulchros afflabat amores:*

*Frigida dum pugnant calidis, humentia siccis,
Summæ certa fides, & constant fœdera mundi.*

*Aspera dum late, & dumetis horrida Sylva
Stat lymphas juxta, & tranquillo opponitur Amni;*

*Talia dum cœunt tam longe dispare forma,
Mirabundum animum oblectat non una voluptas.*

*Hæc si Narcissus quondam inspexisset in undas
Illumes,*

*Illimes, puroque fluentes agmine; blando
Haud ita reflexæ periisset vulnere formæ,
Nec Se, sed nitidam in fundo vidisset arenam.
Interea celsus Mons inter nubila condit
Aerium caput; ex humeris Toga frondea longe
Pendet, & ad talos densis demittitur umbris:
Dumque Supercilia, in rugas contracta minaces,
Torve prospiciunt labentem leniter Amnem;
Ardua Frons (ea sunt Summorum fata) procellis
Crebris objicitur, ventoque rigescit, & imbri.
Ante hirtos depressa pedes provolvitur ampla
Planities, ulnis circumdata Montis & Amnis:
Illi alter ventos dedit, & contemnere Soles;
Frugibus illam alter ditatque, & floribus ornat.
Denique (quæ reliquis accedit gratia) passim
Singula commendat cunctorum discolor ordo.
Græculus hanc siquis Vates, Bardusve Britannus
Vidisset Scenam, qualis venisset ad aures*

Fama,

Fama, quod hic teneræ Nymphæ, Satyrique petulci
 Lussissent connubia, nocturnasque choreas?
 Sunt & adhuc vestigia acutis visa Poetis
 Tenuia, sed crassi fugiunt commercia vulgi.
 His cum Sylvano Faunus dat jura viretis;
 Huc venit, & pingues per campos pascitur agmen
 Cornibus arboreis, & onusta fronte superbum;
 In quibus exhibuit quid summe dædala possit
 Natura, atque uno monstravit munere, quam sit
 Res summas facilis dare, difficilisque tueri.
 Hic Regem, cum sat patriæ populoque dedisset,
 Prolatis paulum rebus, curisque remissis,
 Accinctum vidi ad prædam, cui plurima pubes
 Nobilium stipat latus, & delecta juventus;
 Ardua qui poscunt, interque pericula laudem,
 Audacemque hostem exoptant, minimeque fugacem.
 Jam Cervus formæ, & maturi conscius ævi
 (Pigritia partim, partim suadente timore)

Ahi-

Abdiderat sese in latebras, quas nec tua, Phæbe,
 Nec tua, Venator, percurrere lumina possent.
 Vix cubat, arrectas cum longe verberat aures
 Improvisa canum rabies clamorque virorum.
 Exilit attonitus, sed adhuc incredulus, istos
 Persuadere volens sibi se luisse timores;
 Dum sonus ingruat, atque oculis testantibus adsint
 Majora auditis jam visa pericla periclis.
 Dumque videt varia saltus indagine cinctos,
 Præclusosque aditus, atque artes mille nocendi;
 Olli multa pedum virtus, multusque recurvat
 Frontis honos, seu terga dabit, seu pectora bello.
 Stabitne an fugiet? Pudor hoc, metus impedit illud;
 Præpollet metus, & pedibus confidere monstrat.
 Tum fugit, & sese cursu miratur in ipso,
 Prævertisse sonum exultans, & signa sequentum;
 Donec turba frequens mox insitet nare sagaci,
 Vimque minus celerem compenset odora canum vis.

Jamque

*Jamque pedum falsamque salutem, & perfidum odorem
 Incusat, causasque sui vestigia fati.
 Exin amicitias veteres pertentat, & infert
 Se socium vulgo, cui nutu olim imperitarat.
 Agmen non aque cautum transversa tuetur
 Suppliciter venientem, illumque fugitve fugatve.
 Qualis, ubi summo Regni detrusus honore
 Hostibus objicitur ridendus, flendus amicis
 Aulicus, inuitus recolit, quando esset eodem
 De grege, Sese alios itidem sprevisse jacentes.
 Hinc nemorum secreta petit, saltusque per omnes
 Migrat, & agnoscit veterum loca conscia amorum;
 Meriturque oculo tristis quos ante per agros
 Errabat rerum Dominus, rurisque gregisque,
 Audebatque unus cunctis indicere bellum,
 Opponens sese, Victorque potitus amata est;
 Horrendum insonuere ingentia Tela, minaque
 Frontis, & ad fluvium Sylvæ retulere Triumphos.
 Nunc*

Nunc languet primum, & pugna se subtrahit; Ipsi
 Tanti Amor ante fuit, vel Vita charior ipsa.
 Nunc omnes terrent auræ, fronde hostis in omni est;
 Quotque hostes subeunt, mortes tot adesse videntur.
 Dein lassus, depulsus ab his, atque actus ab illis
 Hanc unam cernit, nullam sperare, salutem.
 Inde animos iterum sumit, vanumque timorem
 Ponit; & incursus omnes stat tendere contra.
 Jamque illum tædet fugisse; fugaque pudenda
 Amissas optat, serasque ad prælia vires.
 Verum ubi multiplici sentit depreñsus ab hoste,
 Obsessusque canum venantum, hominumque corona;
 Valdius incæptum, temerariaque improbat ausa,
 Quam, quem non multo damnaverat ante, timorem:
 Cæca loca esse malæ fidei, majoraque pensat
 Quam desperatis, dubiis discrimina rebus.
 Tunc cum nil socii profint, viresque dolique,
 Et desit quasi terra fugæ, se mittit in undas:

C

Et

Et secum, certe non hic quoque ab hoste laceſſar;
 Altum eſt quod teneo, Canibuſque voracius ipſis.
 Sed fruſtra, intrepide ſequitur maleſana caterva;
 Nec leuat Unda ſitim, ſitis iſta levanda Cruore eſt.
 Ceu Navim exagitant, cui vel negat Æolus auræ,
 Vel Neptunus aquas, parvæ celereſque Biremes:
 Stat mole ingenti, pereat ne proſuſ inulta,
 Proſpectans, ecquæ numeroſa e claſſe ſupremas
 Auſint ferre minas, deſperantemque furorem.
 Sic Canibus pugnat Cervus, vim vique repellit
 Haſtato capite, & compenſat vulnere vulnus.
 Ac veluti, circum quem denſi cominus hoſtes
 Adglomerant, Heros nunc hos, nunc demetit illos;
 Utque eſt contemptor lucis, certuſque cadendi,
 Haud tam vile ſui pretium vult ſanguinis eſſe,
 Plebeia ut dextra cadat; at ſi forte virum quem
 Conſpicit inſignem Natalibus, Hunc vocat, orat
 Hunc mortem, mortisque Illuſtri Auſtore levatur:

Sic

Sic ubi lethiferum telum dimittit ab arcu
 Carolus ; haud dubium Cervus consentit ad ictum,
 Undantemque lubens animam vomit , atque fluenta
 Purpureo moriens tingit crystallina rivo.

Pulchrum certamen , culpæque immunior iste est
 Venatus , quam quo per eosdem pristina campos ,
 Ceu Fera , Libertas Dominis agitata superbis
 Constiterat primum , & sua Se collegit in arma ;
 Qui conatus erat , vel saltem debuit esse
 Ultimus , oppressi populi postrema medela.

Kunny
 Spende.

Hic Illæ primum Tabula caluere Sigillo ,
 Per quas Arbitrium dominandi tollitur , & Vis :
 Fit Civis , qui Servus erat , nomenque Tyranni
 Invisum in Regis mollescit amabile nomen.

Pagna
 Charta.

O Regnum felix , ubi Plebs cum Principe certat
 Officiis , & amat quoniam se sentit amari !
 Hinc neque sic Pax ista fuit diuturna : Sigillum
 Deerat adhuc aliud ; sanciri sanguine poscit.

*Armatus Populus, quo plus de Regibus æquis
 Rettulit, hoc usque est ausus sibi plura rogare;
 Dum Reges dando tandem Regalia prodant,
 Et concedendo decedant Jure negandi.*

“Invitus qui dat, sese arguit Ipse timoris;

“Gratiaque ingrata est, sunt indonataque Dona.

*Dum prensare manu, quæ non retinere valerent,
 Tendebant Reges, primos fecere Rebelles:*

*Dum Populus contra, Legum munimine rupto,
 Irruit in vetita, & plusquam popularia jura,*

*Excessu parili demens peccavit; Uterque
 Fit minor, in quantum male certat major haberi.*

*Cum Fluvius subita pluvia, nivibusve solutis
 Augetur, victorque tenet contermina præta,*

*Molibus a latere objectis, atque aggere crebro
 Tutatur messes Vicinia cauta futuras.*

*Hactenus hæc agre fert, fert tamen; autamen ultra
 Si quid tentatur, veteremve arctare canalem,*

Seu

*Seu mutare novo, notumque avertere cursum;
Nescius ista pati tumet, intonat, obice ab ipso
Diluvium factus, quod erat Torrens modo, nullasque
Agnoscit ripas; Qua vult Se sistere, Ripa est.*

FINIS.
